

Корей мифтеріне шолу

Кіріспе

- «Ата-бабалар» туралы мифтердің алғашқы жазбалары корейлердің Когурё, Пэкче және Силла мемлекеттерінің сақталмаған көне тарихи деректерінде берілген екен. Корей мифологиясы туралы ең ерте мәліметтер қытайлардың әулеттік тарихында кездеседі. Корей мифологиясы Ким Бусик жазған корейлердің алғашқы ресми жылнамасы «Самгук сагиде» («Үш мемлекеттің тарихи жазбасы», 1145) анағұрлым кең әрі жүйелі түрде берілген. Кейінгі мифтер «Корё са» - «Корё тарихына» (1454) енгізілген.

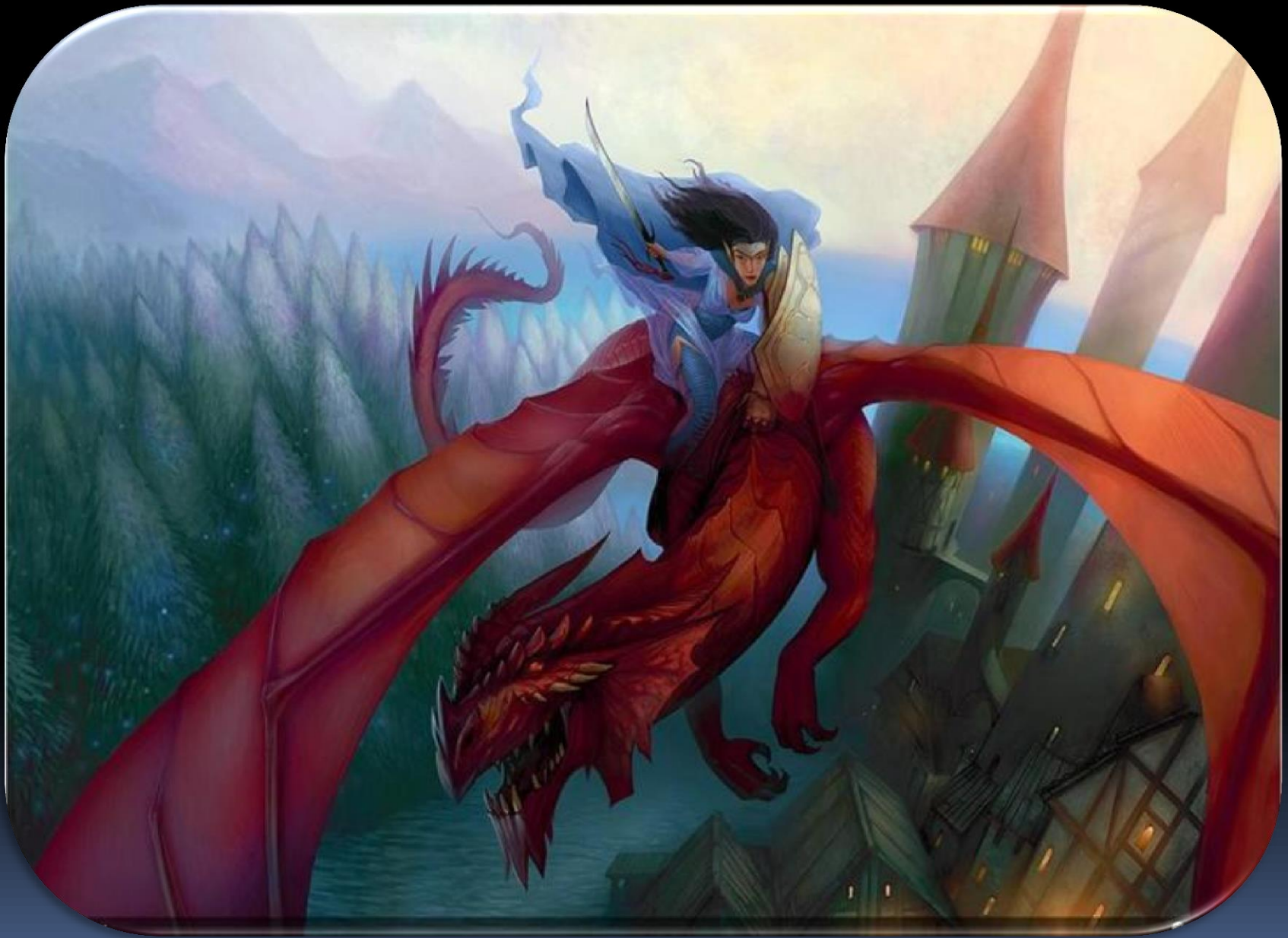
КИМ БУСИК
САМГУК САГИ

烟三東海買國烟三看烟五般烟
 一青烟十寸連二家為看烟住受
 為看烟改谷三家為看烟新城三
 二家為看烟豆比鴨本韓五家為
 烟廿一古旁南蘇城一家為看烟
 烟已奴財韓九家為看烟名樓蓋
 因下...

平權

Корей мифологиясының өзіндік ерекшелігі

- Ол негізінен, құдайлар әлемімен емес, елдің тарихымен немесе ертегілер әлемімен тығыз байланысты. Ата-бабалардың түп-тұқияны туралы ежелгі мифтер мен тарихи батырлар туралы кейіннен пайда болған мифтер, буддизммен және конфуциандықпен байланысты діни мифтер жазбаша бейнеленген. Мифтегі кейіпкерлер географиялық шектелген кеңістікте белгілі бір уақытта туылып, белгілі бір уақытта әрекет ететін ежелгі Кореяның жартылай тарихи, жартылай аңызға айналған билеушілері немесе батырлары ретінде суреттеледі. XII-XIII ғғ. жататын корей мифтерінің алғашқы жазбаларына анағұрлым кейін болған тарихи және тұрмыстық шындықтар енгізілген. Мысалы, Чумонг туралы миф. Сөйтіп, мифтер аңызға айналған. Мысал ретінде тарихи прототипі (*Ван Гон, Кён Хвон*) бар корей мемлекетінің негізін қалаушылар туралы кейіннен пайда болған мифтерді келтіруге болады.

Мифке айналдырылған жергілікті рулық аңыз-ертегілер

- Солтүстіктің мифтерінде (солтүстік пуёнің Тангун, Хэмосу туралы, оңтүстік пуёнің Хэбуру және Кымва туралы, когурёліктердің Тонмён-Чумон туралы және т.б.) ежелгі корей тайпаларының көшіп-қонған жолдары бейнеленген болса, оңтүстіктің мифтерінде әйел кейіпкерлер басқа тайпалардан келгендер болып суреттеледі. Мысалы: Сок Тхархэ ана аты аңызға айналған Ёгук патшалығынан, Карак мемлекетінің негізін қалаушының жұбайы Ким Суро – Үндістаннан, Тхамна елінің (Чеджудо аралдары) үш ру басыларының (Самылла) әйелдері – жапон ханшайымдары. Мемлекет негізін салушылар туралы кейінгі аңыздарда шынайы тарихи тұлғалар бейнеленген, бірақ оларға мифологиялық сипат берілген, мысалы: Кунье, Кён Хвон, Ван Гон. Көптеген көне мифтерде басты қаһарманның пайда болуының ең алғашқы себебі аспанда жатыр, бірақ туған жерінің орны үнемі жер кеңістігінде, Кореяның шегінде орналасады. Мысалы, Тангун туралы мифте Тхэбэксан тауы, Ким Суро туралы мифте Пукквиджи тауы, Ким Альджи туралы мифте Кымсон жанындағы адам аяғы баспаған орман бейнеленеді.

Аспан құдайлары

Космогониялық, антропогониялық және этиологиялық мифтер

- Космогониялық мифтердің бірінде жолбарыстан қашып, арқанмен аспанға жеткен үш бала (Хэсуни – күн, Тальсуни – ай, Пёльсуни – жұлдыздар) аспан шырақтарына айналады. *Ено-ран* және *Сео-нё* туралы мифтерде күн мен айдың кейпіндегі басты қаһармандар жылпос, айлакер қу ретінде көрінеді. Мифтердегі таулар мен жазық далалар, теңіздер мен өзендер – алыптардың қолымен жасалғандар. Чеджудо аралындағы дөңдер Халласан тауының қожайыны – Сонмундэ ана аяғының шаңынан пайда болған. Бұл дөңдер ол үшін жастық қызметін атқарған. Маго хальми шешейдің Кореяда болғандығының белгісі ретінде дольмендер, яғни үстел тәрізді жалпақ тастардан салынған ерте замандағы құрылыстар, сақталған. Ал Пэктусан тауы алыптың нәжісінен пайда болған деген аңыз бар.

- Күн мен айдың тұтылуы туралы мифтерде қараңғылық елінің патшасы (Камак нара) «отты төбеттерді» күн мен айды әкелуге жібереді. Бірақ иттер оларды ұрлай алмайды, өйткені, күн тым ыстық, ал ай тым суық болады. Төбеттер кеміріп тастаған ай мен күннің тілімдері жарық бермейді, ай мен күн тұтылуының себебі осында. Судың көтерілуі мен қайтуы теңіз айдаһарының үңгірге кіріп-шығуынан пайда болады. Жер сілкінулер аспанды тіреуші қола бағананы көтеріп тұрған алыптың оны бір иығынан екінші иығына ауыстыруынан кейін пайда болады.
- Антропогониялық мифтер бірнеше нұсқада ұсынылады. Лавр ағашынан жүкті болған аспан перісі дүниеге бір ұл әкеледі. Ол ұлы тасқыннан кейін (әлімсақтан) аман қалған ұл баласымен, құмырсқалар мен шыбын-шіркейлермен бірге туған және өгей қыздары бар кемпір тұратын бір аралға тап болады.

Аруақтар туралы мифтерде

- Аруақтар туралы мифтерде, сипаты бойынша пантеистік болып табылатын алғашқы халықтық наным-сенімдер көрсетілген. Бүкіл әлемді құдайлар мен аруақтардың тобы жайлайды. Оларды ең жоғарғы аспан билеушісі – Ханыним басқарады. Аспанға табыну ең басында күнмен, жарықпен байланысты болған. Ол аспандағы аруақтарға арнап құрбандық шалумен байланысты ежелгі мифтер мен салттық мерекелерде көрініс табады. Мысалы, пуё тайпаларында - Ёнго («күнді дабыл қағумен қарсы алу»), когурё тайпаларында – Тонмэн («күн шығысқа серт беру»), шығыс йелерінде – Мучхон («аспанға би арнау»), махандарда – Чхонсинге («аспан рухына») мінажат ету.

大正十一年
三月三日
東京
大正十一年
三月三日
東京

大正十一年
三月三日
東京

大正十一年
三月三日
東京

Рухтар туралы мифтер

- Мифтерде әлемнің төрт бағытының (кейде бес) қорғаушылары – рухтары (сасин) кездеседі. Корейлерде үй рухтары (касин) да көп. Корей мифологиясында жын-шайтандар, елестер де жиі кездеседі. Олардың ішіндегі ең қорқыныштысы қорасан (шешек) рухы – сонним шешей (*Мама сонним*). *Ежелгі корейлер аюды (Тангум туралы миф) ата-бабаларының шыққан тегі деп таныған. Сондай-ақ, әтеш, сауысқан, бақа немесе ұлу, айдаһар, ит те тотем ретінде қабылданған. Орта ғасырларда құрбақа, қырықаяқ, жер құрты, жылан, доңыз мифке айналдырылып, кейіпкерлер, негізінен қытайлардың - жалғыз мүйізді-цилинді, фэнхуан-құсы, кірме сөздер ретінде енді.*

Мифтік – «Чосон Тангун»

- Мифтик кезең – Аспан құдайы Хваниннің немересі, Хванунның баласы
- Тангун-Вангом атты Чосон мемлекетінің негізін қалаушы қайраткері әрі құдайға тенелген патшасы жайында. Аңыз бойынша Хванин құдайының баласы Хванун адамдар арасында тұрғысы келіп, жерге 3000 адаммен жіберіледі және Синей қаласының («Рухтар қаласы») іргесін қалайды. Осы кезде Хванидан адам болуға тілеген аю мен жолбарыс сұрағанын алу үшін бір шартты орындауға міндетті болды. Құдай оларға тек бір жусан сабағы мен 20 сарымсақты беріп, 100 тәулік күн сәулесіне шықпауға бұйырады. Сыннан тек аю өтіп, әйелге айналады. Енді әйел Хванидан бала сұрайды, бұны естіген Хванун адамға айналып, әйелге үйленеді. Олардың Тангун-Вангом атты баласы туады. Ол патша атанып, Қытай императоры Яо-ның билік еткен кезінде Чосон мемлекетін құрап, астанасын Пхеньян деп атайды.

<https://www.youtube.com/watch?v=JcgZekLayFc>

*Назарларыңызға
рахмет!*
